EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 09 23
COM(2021) 583 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Techninių priemonių reglamento įgyvendinimas (Reglamento (ES) 2019/1241 31 straipsnis)

{SWD(2021) 268 final}

1. Įvadas

2019 m. rugpjūčio 14 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1241[1] (toliau – Reglamentas). Jame nustatytos ES techninės išsaugojimo priemonės, kuriomis reglamentuojama, kaip, kur ir kada gali būti vykdoma žvejyba.

Šiomis techninėmis priemonėmis siekiama padėti įgyvendinti bendros žuvininkystės politikos (BŽP) tikslus, apibrėžtus Reglamente (ES) Nr. 1380/2013[2] (toliau – BŽP reglamentas), ir prisidėti prie geros aplinkos būklės užtikrinimo, kaip nustatyta Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje[3] ir atitinkamose Paukščių[4] ir Buveinių direktyvų[5] nuostatose. Taikant atitinkamas technines priemones vykdoma žvejyba neviršijant didžiausio galimo tausios žvejybos laimikio padeda padidinti tikslinių žuvų išteklių laimikį, o kartu sumažinti nepageidaujamą laimikį (priegaudą) ir poveikį pažeidžiamoms buveinėms, šiuo tikslu vadovaujantis selektyvumo pagal dydį (vengiant smulkių žuvų) arba selektyvumo pagal rūšį (vengiant tam tikrų rūšių) principu. Šios priemonės yra labai svarbios siekiant veiksmingai įgyvendinti ES išmetimo į jūrą politiką ir įpareigojimą iškrauti laimikį. Valstybės narės ir veiklos vykdytojai[6] turėtų teikti pirmenybę tinkamesnių žvejybos įrankių ir metodų pasirinkimui, kad išvengtų nepageidaujamo laimikio ir kuo labiau jį sumažintų.

Reglamente nustatyti pagal regionalizavimo principą taikomi rezultatais grindžiami metodai. Jame nustatytos visuose ES vandenyse taikomos bendrosios taisyklės ir numatyta galimybė priimti technines priemones, kuriomis atsižvelgiama į regioninius žvejybos ypatumus. Šiuo pagal BŽP sukurtu rezultatais grindžiamu regionalizavimo metodu siekiama priartinti sprendimų priėmimo procesą prie žvejų. Be to, juo valstybėms narėms ir žvejybos sektoriui suteikiama paskata aktyviai dalyvauti tuos sprendimus rengiant ir įgyvendinant.

---

[1] 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1241 dėl žuvininkystės išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos taikant technines priemones, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1967/2006, (EB) Nr. 1224/2009 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1380/2013, (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973, (ES) 2019/472 ir (ES) 2019/1022 ir panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 894/97, (EB) Nr. 850/98, (EB) Nr. 2549/2000, (EB) Nr. 254/2002, (EB) Nr. 812/2004 bei (EB) Nr. 2187/2005 (OL L 198, 2019 7 25, p. 105).

[2] 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL L 354, 2013 12 28, p. 22–61).

[3] 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (Jūrų strategijos pagrindų direktyva) (OL L 164, 2008 6 25, p. 19).

4 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010 1 26, p. 7–25).

5 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7–50).

[6] Apibrėžti 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL L 354, 2013 12 28, p. 22–61), 4 straipsnio 1 dalies 30 punkte.

Pagal Reglamento 31 straipsnio 1 dalį šioje ataskaitoje apžvelgiama, kaip Reglamentas šiuo metu įgyvendinamas. Ši pirmoji ataskaita turėjo būti parengta iki 2020 m. gruodžio 31 d., tačiau dėl COVID-19 pandemijos jos rengimas buvo atidėtas. Ataskaitoje pateiktos naujausios turimos mokslinės rekomendacijos.

Ši ataskaita skelbiama praėjus tik dvejiems metams nuo Reglamento įsigaliojimo. Kadangi nuo priėmimo bei įgyvendinimo iki stebėsenos, duomenų rinkimo ir mokslinio bei techninio vertinimo praėjo nedaug laiko, nebuvo įmanoma visapusiškai įvertinti, ar regionų ar ES lygmeniu pasiekti Reglamento tikslai. Todėl šioje pirmojoje ataskaitoje visų pirma nagrinėjama:

- ankstesnių techninių priemonių poveikis,
- dabartinė padėtis ir
- veiksmai, kuriais artimiausiu metu planuojama įgyvendinti Reglamentą.

Šioje ataskaitoje, atsižvelgiant į Reglamento 31 straipsnio 1 dalies įgaliojimus, taip pat pateikiamas pagrindas, kuriuo remiantis BŽP padės įgyvendinti 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nurodytą žvejybos išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos veiksmų planą[7] (toliau – veiksmų planas). Jame bus nurodytos sritys, kuriose reikia dėti daugiau pastangų.

2. Informacijos šaltiniai

Ši ataskaita grindžiama Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komiteto (ŽMTEK)[8] ir Tarptautinės jūrų tyrinėjimo tarybos (TJTT)[9] moksliniais vertinimais ir informacija. Joje visapusiškai atsižvelgiama į surengus tikslines konsultacijas internetu pateiktą 23 valstybių narių, 8 patariamųjų tarybų[10] ir 37 suinteresuotųjų subjektų[11] požiūrį ir nuomones. Išsamus mokslinės informacijos ir konsultacijų rezultatų aprašymas pateikiamas prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

[7] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“, COM(2020) 380 *final*.

[8] https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002.

[9] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx.

[10] https://ec.europa.eu/fisheries/partners/advisory-councils_en.

[11] https://ec.europa.eu/info/consultations/targeted-stakeholder-consultation-technical-measures-regulation-fisheries_en.

3. Pažangos vertinimas

Norint užtikrinti rezultatais grindžiamą valdymą, o kartu aktyvų suinteresuotųjų subjektų bei valstybių narių dalyvavimą, reikia, kad rezultatai būtų stebimi bei vertinami ir dėl jų imamasi tolesnių veiksmų taikant ilgainiui išplėtotas peržiūrėtas technines priemones. Ankstesniuose reglamentuose nebuvo jokių rodiklių, pagal kuriuos būtų galima įvertinti techninių priemonių įgyvendinimo poveikį ir sėkmę[12]. Tai reiškia, kad nebuvo įmanoma tiksliai nustatyti, kaip techninės priemonės padėjo siekti pirmiau nurodytų tikslų.

Iš naujausios ŽMTEK atliktos mokslinės analizės[13] matyti, kad pastebėta lėta ir labai laipsniška tendencija sužvejoti laimikį, kurį sudaro didesnė didesnių žuvų dalis.─Nors eksperimentiniai tyrimai atskleidė, kad didesnį selektyvumą galima pasiekti kontroliuojamomis sąlygomis naudojant tam tikrus žvejybos įrankius, paaiškėjo, kad sunku nustatyti tiesioginį priežastinį ryšį tarp konkrečių žvejybos įrankių taisyklių taikymo, naudojamų žvejybos įrankių pakeitimo ir bendro žvejybos laivynų užtikrinamo selektyvumo pagal dydį. Nėra pakankamai tikslių duomenų, kad būtų galima nustatyti tokias sąsajas. Be to, manoma, kad veiklos veiksniai (pasirinkimas, kur ir kada žvejoti, išsamios žinios apie žvejybos įrankių įrengimą), kuriems netaikomi reguliavimo įpareigojimai, taip pat daro didelį poveikį selektyvumui.

Reglamente, kuriame nagrinėjami labiau rezultatais grindžiami priemonių apibrėžimo metodai, nustatyti su techninėmis priemonėmis susiję uždaviniai:

- sumažinti nepageidaujamą laimikį (ypač pažeidžiamų rūšių),
- optimizuoti išteklių naudojimo metodus,
- padėti užtikrinti didesnį laimikį ir
- užtikrinti, kad žvejybos veiklos poveikis jūros dugno buveinėms atitiktų ES aplinkos apsaugos teisės aktus.

Poreikis tobulinti selektyvumo ir jo poveikio vertinimo metodus tampa akivaizdesnis ir dar labiau neatidėliotinas. Veiksmingumą galima įvertinti tik remiantis matomais rezultatais: geresnė jauniklių ir nerštaviečių apsauga, mažesnis pažeidžiamų jūrų rūšių gyvūnų atsitiktinis laimikis, mažesnis neigiamas poveikis aplinkai ir teigiamas indėlis į aplinkos apsaugos teisės aktus. Tokie vertinimo metodai taikomi dviem tikslais: i) galimiems siūlomų ir parengtų priemonių rezultatams preliminariai įvertinti ir ii) priemonėms įvertinti atsižvelgiant į jų taikymo rezultatus.

[12]COM(2016) 134 *final*, 2016 3 11.
[13] STECF 20-02 (https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002).

Selektyvumą lemia ir naudojamų žvejybos įrankių rūšis, ir tai, kaip žvejybos operacijų valdytojai ir žvejai juos naudoja atsižvelgdami į vietą, metų laiką, paros laiką, greitį ir kitus su veikla susijusius sprendimus. Selektyvumo didinimas priklauso ne tik nuo teisės aktų taikymo siekiant pakeisti žvejybos įrankių struktūrą, bet ir nuo teisės aktų taikymo siekiant paskatinti žvejus taikyti geresnę žvejybos įrankių naudojimo praktiką. Tai reiškia, kad reikia tobulinti selektyvumo stebėsenos metodus, tiksliau įvertinant sugaunamų smulkių žuvų arba pažeidžiamų rūšių individų kiekius. Taikant dabartinius stebėsenos metodus tik gauta tinkamų duomenų, kad ŽMTEK galėtų įvertinti bendras selektyvumo pagal dydį tendencijas dideliuose laivyno segmentuose. Būsimame veiksmų plane Komisija apsvarstys galimybę pateikti rekomendacijas valstybėms narėms dėl papildomų informacijos, reikalingos šiai politikai įgyvendinti, rinkimo priemonių.

4. Indėlis siekiant ES aplinkos apsaugos tikslų

Techninės priemonės taip pat turi padėti pasiekti Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje nustatytą gerą aplinkos būklę. Priemonės, kuriomis pagal BŽP siekiama išsaugoti jūrų biologinius išteklius, o kartu prisidedama prie jūrų aplinkos apsaugos, priklauso išimtinei ES kompetencijai. Įgyvendinant BŽP, būtina užtikrinti suderinamumą su ES aplinkos apsaugos teisės aktais, o Reglamentas grindžiamas juose nustatytais uždaviniais.

Pagal Jūrų strategijos pagrindų direktyvą nustatomi kiekybiniai aplinkos apsaugos uždaviniai, tačiau dauguma aplinkos apsaugos tikslų vis dar yra kokybiniai, pavyzdžiui, Buveinių direktyvos 1 straipsnio e punkte ir 2 straipsnyje nurodyta palanki apsaugos būklė.

Iš grįžtamosios informacijos, surinktos per konsultacijas, matyti, kad reikia laiko prisitaikyti prie Reglamento (kuriuo konsoliduojama ir pakeičiama daugiau kaip 30 ankstesnių reglamentų) ir vykdant regionalizavimo procesą pereiti nuo įpareigojančių taisyklių prie regionams pritaikytų priemonių. Dauguma valstybių narių, patariamosios tarybos, suinteresuotieji subjektai ir ŽMTEK patvirtino, kad vertinti Reglamento poveikį dar per anksti. Dauguma NVO mano, kad kol kas Reglamentu neprisidėta prie jame nustatytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo ir neužkirstas kelias neigiamam žvejybos poveikiui aplinkai. Šie suinteresuotieji subjektai taip pat pasisako už rezultatais grindžiamą požiūrį, kuris būtų dar labiau suderintas su Europos žaliojo kurso ir 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos užmojais.

Žvejyba yra vienas iš pagrindinių veiksnių, darančių poveikį ekosistemoms, pažeidžiamoms rūšims ir jūros dugnui. Neseniai atliktoje Europos Audito Rūmų apžvalgoje[14] padaryta išvada, kad buveinių nykimo ir jūrų biologinės įvairovės mažėjimo problema lieka neišspręsta. Komisija sutinka su Audito Rūmais, kad reikia imtis tolesnių veiksmų, ir mano, kad siekiant išspręsti šią problemą labai svarbu pagal Reglamentą parengti tinkamas technines priemones.

Šioje ataskaitoje **pažeidžiamos rūšys** yra pagal ES teisės aktus ir ES privalomus tarptautinius susitarimus saugomos rūšys, pavyzdžiui, delfinai, jūrų kiaulės, jūrų paukščiai, rykliai ir kai kurios žuvų ir vėžlių rūšys, kurioms kyla tiesioginė išnykimo grėsmė. Daug didelių, lėtai augančių žuvų ir kitų gyvūnų dabar yra išnykę didelėse teritorijose, kur anksčiau jų buvo, o

[14] Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita (2020) „Jūros aplinka: ES apsauga – plati, bet neišsami“.

kiti sparčiai nyksta[15]. Šioms rūšims didelę grėsmę gali kelti žvejyba, o kai kuriais atvejais šią grėsmę gali padėti sumažinti techninės priemonės. Turima daug įrodymų, kad toliau išvardytų rūšių individai sužvejojami kaip atsitiktinis laimikis. Pavyzdžiui, jūrų paukščius galima sugauti ir jie gali paskęsti žvejojant ūdomis arba žiauniniais tinklais nuo kranto. Jūrų kiaulės ir delfinai taip pat gali pakliūti į žiauninius tinklus ir (pelaginius) tralus. Vėžliai gali pakliūti į žiauninius tinklus ir užsikabinti už dreifuojančiųjų ūdų, giliavandeniai rykliai sugaunami ūdomis ir žiauniniais tinklais, stambūs pelaginiai rykliai sugaunami ūdomis žvejojant tunus. Didelių ryklių jaunikliai ir rombinės rajožuvės dėl savo didelio dydžio pakliūna į dugninius tralus.

Žinoma keletas akivaizdžių atvejų, kai rūšiai gresia išnykimas, tačiau bendrųjų žinių apie atsitiktinį pažeidžiamų rūšių individų laimikį nepakanka, kad būtų galima tiksliai įvertinti tokio laimikio poveikį. ŽMTEK[16] nustatė, kad pakrančių statomieji tinklai (žiauniniai ir sieniniai tinklai) daro didžiausią ir plačiausią poveikį pažeidžiamoms rūšims, peržiūrėjo šio atsitiktinio laimikio mažinimo metodus ir nustatė įvairių galimų priemonių, tokių kaip sezoniniai žvejybos draudimai, akustinių atgrasomųjų prietaisų ir paukščių baidymo lynų naudojimas. Reglamentu ir toliau draudžiama naudoti dreifuojančiuosius tinklus ir ribojamas kitų rūšių žvejybos įrankių, kurių neigiamas poveikis aplinkai žinomas, naudojimas, be to, jame remiamasi priemonėmis, anksčiau numatytomis panaikintame Reglamente dėl banginių būrio gyvūnų[17], įskaitant stebėsenos įpareigojimus, kuriais siekta papildyti išsamesnio duomenų rinkimo pagal ankstesnę duomenų rinkimo sistemą veiksmus[18] (kai duomenys apie priegaudą yra duomenų, surinktų atliekant gerokai platesnio masto išsamų duomenų rinkimą, dalis). Paaiškėjo, kad vykdyti šią tikslinę banginių būrio gyvūnų stebėseną sunku, be to, kyla abejonių dėl jos veiksmingumo[19]. Priegaudos kiekis vis dar iš esmės nežinomas.

Reglamente taip pat nustatyta veiksmų plano, kuriuo siekiama mažinti atsitiktinį jūrų paukščių sugavimą žvejybos įrankiais[20], įgyvendinimo sistema ir valstybėms narėms suteikiama galimybė priimti priemones savo vandenyse arba regioniniu mastu, taip veiksmingai prisidedant prie Reglamento tikslo ir uždavinių įgyvendinimo.

2020 m. liepos 3 d. Komisija priėmė įgyvendinimo reglamentą dėl akustinių atgrasomųjų prietaisų[21]. Dvi valstybių narių regioninės grupės, remdamosi 2020 m. gegužės mėn.

---

[15] Pavyzdžiui, Vidužemio ruoniai vienuoliai, Baltijos jūros paprastosios jūrų kiaulės, balearinės audronašos, atlantiniai silkiarykliai, europiniai plokščiakūniai rykliai, mantos ir mobulės, didžiosios ir atlantinės drugelinės rajos.

[16] STECF 20-02, https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002, p. 151 *et seq.*

[17] 2004 m. balandžio 26 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 812/2004, nustatantis priemones dėl atsitiktinio banginių šeimos gyvūnų sugavimo žūklės rajonuose ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 88/98 (OL L 150, 2004 4 30, p. 12).

[18] https://datacollection.jrc.ec.europa.eu/

[19] ICES (2020), *Bycatch of protected and potentially vulnerable marine vertebrates – review of national reports under Council Regulation (EC) No. 812/2004 and other information*, ICES patariamojo komiteto 2020 m. ataskaita. 2020 m. ICES rekomendacijos, byc.eu, https://doi.org/10.17895/ices.advice.7474.

[20] COM(2012) 665 *final*.

[21] 2020 m. liepos 3 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2020/967, kuriuo nustatomos išsamios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/1241 dėl žuvininkystės išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos taikant technines priemones XIII priedo A dalyje nurodytų akustinių atgrasomųjų prietaisų signalo ir pritaikymo charakteristikų taisyklės (OL L 213, 2020 7 6, p. 4).

Tarptautinės jūrų tyrinėjimo tarnybos (ICES) rekomendacijomis[22], rengia priemones, skirtas apsaugoti sparčiai nykstančioms Baltijos jūros paprastosioms jūrų kiaulėms ir paprastiesiems delfinams Biskajos įlankoje. Kai kurios valstybės narės pasinaudojo Reglamente numatyta galimybe nustatyti nacionalines priemones, pavyzdžiui, griežtesnę stebėseną arba reikalavimo plaukti į kitą žvejybos rajoną nuostatas.

Suinteresuotieji subjektai[23] nustatė Reglamento 11 straipsnio 4 dalyje nustatytų poveikio švelninimo priemonių ir I priede nurodytų draudžiamų žvejoti rūšių sąrašo trūkumus. Suinteresuotieji subjektai didesnį susirūpinimą išreiškė ne dėl šiuo metu taikomų Reglamento nuostatų turinio, o dėl nepakankamų veiksmų ir nepakankamai rengiamų tolesnių priemonių, įskaitant trūkstamą elektroninę stebėseną[24]. Valstybės narės didelio susirūpinimo dėl teisės nuostatų neišreiškė. Ne viena valstybė narė pripažino, kad rengiant priemones būtina tolesnė stebėsena.

Siekdama padėti valstybėms narėms įgyvendinti Reglamentą, Komisija savo veiksmų plane nustatys veiksmus, kuriais būtų didinamas selektyvumas ir mažinama pažeidžiamų rūšių individų priegauda, daugiausia dėmesio skirdama toms rūšims, kurioms gresia išnykimas ir kurių išsaugojimo būklė yra nepalanki.

Žvejybos poveikis ekosistemoms ir buveinėms gali būti susijęs ne vien su žvejojamų ir pažeidžiamų rūšių individų sugavimu. Šio poveikio mastas priklauso nuo žvejybos intensyvumo, buveinių, kuriose vykdoma žvejyba, ir atitinkamų tikslinių rūšių. Įgyvendinant BŽP siekiama tokį poveikį kuo labiau sumažinti. Poveikis taip pat priklauso nuo žvejybos įrankių rūšies: žvejyba dugniniais tralais gali turėti įtakos jūros dugno nuosėdoms, jų vertikaliajam akytumui ir geocheminei sudėčiai, sumažinti buveinių kompleksiškumą ir pakeisti rūšinę sudėtį. Žvejojant ūdomis (ypač atokiausiuose regionuose) galima užkliudyti ir sulaužyti koralus.

Reglamento 12 straipsniu taip pat siekiama apsaugoti **pažeidžiamas buveines**, nurodant rajonus, kuriuose draudžiama žvejoti tam tikrais žvejybos įrankiais. Tai galima iš dalies pakeisti pagal BŽP reglamento 11 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytą procedūrą taikant regionalizavimo principą. Valstybės narės taip pat gali priimti nacionalines priemones, kuriomis nustatytų žvejybos draudimo rajonus arba kitas išsaugojimo priemones, arba pagal Reglamento 15 straipsnio 2 dalį taikyti regionalizavimo principą.

Siekiant apsaugoti pažeidžiamas buveines, jau taikomi tam tikri žvejybos įrankių draudimai, pavyzdžiui, draudžiama naudoti sprogmenis, mušamuosius įrankius, dragas ir griebtuvus koralams rinkti, tralus, naudojamus gilesnėse nei 800 m vietose[25]. Reglamente dėl

[22] https://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2020/Special_Requests/eu.2020.04.pdf.
[23] Remiantis per konsultacijas internetu gautais atsakymais. Žr. pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento I priedą.
[24] Pavyzdžiui, naudojant apsauginę vaizdo stebėjimo sistemą vykdomą stebėseną ir (arba) nuotolinę elektroninę stebėseną.
[25] 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/2336, kuriuo nustatomos specialios giliavandenių žuvų išteklių žvejybos šiaurės rytų Atlante sąlygos bei žvejybos šiaurės rytų Atlanto tarptautiniuose vandenyse nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2347/2002 (OL L 354, 2016 12 23, p. 1–19), 8 straipsnio 4 dalis.

Vidužemio jūros[26] nustatytos papildomos taisyklės, kuriomis draudžiama žvejoti aktyviosios žvejybos įrankiais virš jūrų žolių sąžalynų, koralinės kilmės buveinių ir karbonatingųjų jūrinių dumblių sąžalynų. Be to, pakrančių zonose draudžiama naudoti dragas pintims gaudyti, velkamuosius įrankius ir gaubiamuosius tinklus (gali būti taikomos specialios sąlygos ir nukrypti leidžiančios nuostatos). Apribojimai taip pat taikomi žvejybos įrankiams, kurie gali būti naudojami Vidužemio jūroje vykdant mėgėjų žvejybą, per kurią draudžiama naudoti velkamuosius tinklus, apsupamuosius tinklus, traukiamuosius tinklus, dragas ir statomuosius tinklus.

Šiuo metu atliekamas mokslinis darbas, siekiant nustatyti įvairių jūros dugno buveinių rūšių pasiskirstymą ir žvejybos veiklos poveikį joms arba virš jų. Tai leis įvertinti rajonus, kuriuose biologinei įvairovei kyla didžiausias pavojus ir kuriuose labiausiai reikia imtis apsaugos priemonių. ŽMTEK[27] atkreipė dėmesį į alternatyvius žvejybos įrankius, kuriais galima sumažinti poveikį jūros dugnui: elektroimpulsinius tralus, pusiau pelaginių tralų angas, bentoso išleidimo sekcijas, tralus su pakeltu gruntlyniu, gruntropus su minkštais šereliais ir elektrines dragas aštriesiems kiaukutams rinkti.

Per konsultacijas buvo pateikta informacija apie valstybių narių jau atliktus arba plėtojamus veiksmus ir regioninių grupių vykdomą darbą rengiant buveinių apsaugos priemones, kuriomis papildomos valstybių narių atskirai įgyvendinamos priemonės, kurių jos imasi vykdydamos savo įsipareigojimus pagal ES aplinkos apsaugos teisės aktus.

Laikydamasi pagal 2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją prisiimto įsipareigojimo, Komisija savo veiksmų plane nustatys priemones, kuriomis bus ribojamas didžiausią žalą biologinei įvairovei, įskaitant jūros dugną, darančių žvejybos įrankių naudojimas, ir ieškos būdų, kaip pagerinti žvejybos valdymo priemonių įgyvendinimą, visų pirma „Natura 2000“ teritorijose ir kitose saugomose jūrų teritorijose.

5. Moksliniai tyrimai, inovacijos ir bandomieji projektai

Reglamentu sudaromos palankesnės sąlygos vykdyti mokslinius tyrimus ir žvejybos sektoriams dalyvauti mokslinėje veikloje. Valstybėms narėms gali būti leidžiama žvejybos operacijoms, vykdomoms mokslinių tyrimų tikslais, taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas, kai įvykdomos Reglamento 25 straipsnio 1 dalies a–f punktuose numatytos būtinosios sąlygos. Įsigaliojus Reglamentui, 17 valstybių narių informavo Komisiją apie 67 žvejybos operacijas, atliktas mokslinių tyrimų tikslais. Buvo gauti du prašymai leisti atlikti mokslinius tyrimus, kuriuose turėjo dalyvauti daugiau kaip šeši komerciniai laivai, todėl jie buvo ypatingai atidžiai išnagrinėti. Komisija, gavusi ŽMTEK rekomendacijas[28], padarė išvadą, kad abiem atvejais dalyvavimo lygis moksliniu požiūriu nėra pagrįstas, ir paprašė valstybių narių mokslinių tyrimų sąlygas atitinkamai pakeisti.

[26] 2006 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1967/2006 dėl žuvų išteklių tausojančio naudojimo Vidužemio jūroje valdymo priemonių, iš dalies keičiantis Reglamentą (EEB) Nr. 2847/93 ir panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1626/94 (OL L 409, 2006 12 30, p. 11).

[27] Žr. ŽMTEK, *Review of technical measures (part 1)* (STECF-20-02), p. 189, EUR 28359 EN, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2020, ISBN 978-92-76-27161-1, doi:10.2760/734593, JRC123092.

[28] Kroatijos prašymas išduoti mokslinės žvejybos vakarų Istrijos vandenyse leidimą daugiau kaip šešiems „volantinos“ tipo laivams (2019 m.), STECF 20-03, ir Italijos prašymas išduoti mokslinės žvejybos Italijos teritoriniuose vandenyse leidimą daugiau kaip šešiems kranto traukiamaisiais tinklais žvejojantiems laivams (Italijos prašymas atlikti sardinių (*S. pilchardus*) mokslinius tyrimus Ligūrijoje (9 GP), STECF 20-02.

Reglamento 20 straipsnyje taip pat numatyta galimybė valstybėms narėms, taikant regionalizavimo principą, leisti naudoti naujoviškus žvejybos įrankius. Siekdama padėti šiame procese, ICES parengė naujoviškų žvejybos įrankių vertinimą. Nors juo remiantis būtų galima pateikti preliminarias išvadas[29], tiek ICES, tiek ŽMTEK pabrėžė, kad reikia tęsti vertinimą, visų pirma siekiant geriau atsižvelgti į socialinius ir ekonominius veiksnius, kuriems tenka svarbus vaidmuo žvejybos sektoriuje diegiant naujoviškus žvejybos įrankius.

Nors Reglamento 23 straipsnyje numatyta galimybė apibūdinti bandomuosius projektus, kad būtų sukurta išmatuojamais tikslais pagrįsta išsamios laimikio ir į jūrą išmetamų kiekių dokumentacijos sistema, nė viena regioninė grupė bendrų rekomendacijų šiuo tikslu nepateikė.

Reglamento XIII priedo 2 punkte taip pat reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi reikiamų priemonių moksliniams duomenims apie atsitiktinį pažeidžiamų rūšių laimikį rinkti; kol kas tokios priemonės nepakankamai įgyvendinamos.

Atsižvelgdama į tai, kad naujoviški metodai gali padėti siekti Europos žaliojo kurso ir 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos tikslų, Komisija savo veiksmų plane nustatys būdus, kaip paskatinti suinteresuotuosius subjektus ir valstybes nares kuo plačiau išnagrinėti turimas galimybes ir jomis visomis pasinaudoti.

6. Reglamento įgyvendinimas

Nors išsamiai įvertinti Reglamento įgyvendinimą dar per anksti, iš įrodymų matyti, kad tam tikras susirūpinimas kilo dėl naujos regionalizavimo principu grindžiamos struktūros ir trūkstamų išsamių apibrėžčių. Šiuo metu vykdomi veiksmai siekiant padėti valstybėms narėms įgyvendinti Reglamentą ir tolesnes specifikacijas, taikant regionalizavimo principą ir rengiant būsimą įgyvendinimo reglamentą.

Be reglamento įgyvendinimo nacionaliniu mastu, pagrindinis įgyvendinimo būdas yra regioninių grupių bendrų rekomendacijų, konsultuojantis su suinteresuotaisiais subjektais, rengimas, nustatant būtinas regionines technines priemones. Pagal Reglamento 15 straipsnio 2 dalį tokiose bendrose rekomendacijose siūlomas priemones, suderinamas su atitinkamais tikslais ir įsipareigojimais, Komisija gali priimti deleguotaisiais aktais.

Atsižvelgiant į iki šiol įgyvendintus veiksmus atrodo, kad šis procesas vykdomas ir valstybės narės iš tiesų dirba kartu, kad papildytų ir pritaikytų priemones prie savo regioninių poreikių. Paprastai joms pavyksta gana greitai susitarti dėl priemonių, kai tokiomis priemonėmis siekiama patikslinti taisykles pagal anksčiau taikytus reglamentus. Atrodo, kad valstybių narių bendradarbiavimas pagal regionalizavimo principą taip pat yra veiksmingas, kai bendromis rekomendacijomis siekiama nustatyti nuo įpareigojimo iškrauti laimikį nukrypti leidžiančias nuostatas, kaip numatyta BŽP reglamento 15 straipsnyje ir konkrečiuose regioniniuose daugiamečiuose planuose. Tačiau susirūpinimą kelia tai, kaip greitai ir su kokiu užmoju rengiamos bendros rekomendacijos dėl priemonių, kuriomis siekiama padidinti

[29] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx.

selektyvumą arba apriboti žvejybą, siekiant prisidėti prie ES aplinkos apsaugos teisės aktų, ir dėl šių rekomendacijų susitariama. Reglamente iš tiesų reikalaujama[30], kad valstybės narės, atsižvelgdamos į mokslinius įrodymus, susijusius su neigiamu žvejybos įrankių poveikiu pažeidžiamoms rūšims, pateiktų bendras rekomendacijas dėl papildomų poveikio švelninimo priemonių. Pavyzdžiui, iki šiol valstybės narės, atsižvelgdamos į mokslinius įrodymus dėl neigiamo žvejybos įrankių poveikio pažeidžiamoms rūšims, pateikė tik dvi bendras rekomendacijas dėl papildomų poveikio švelninimo priemonių, kaip reikalaujama Reglamente.

Kaip pabrėžta naujausiame Komisijos komunikate „Tausesnės žvejybos Europos Sąjungoje siekis: dabartinė padėtis ir 2022 m. orientyrai“[31], COVID-19 pandemija turėjo įtakos kai kurių bendrų rekomendacijų pateikimo laikui ir parengimui. Įsigaliojus Reglamentui, valstybių narių regioninės grupės pasiūlė 17 bendrų rekomendacijų[32], šešios rekomendacijos Komisijos deleguotuoju aktu buvo įtrauktos į teisės aktus. Kitos rekomendacijos dar nepatvirtintos, jas vertina ŽMTEK arba jos persvarstomos, kad būtų patobulintos atsižvelgiant į gautas mokslines rekomendacijas. Kalbant apie regioninius ypatumus, bendrose rekomendacijose nurodomos labai įvairios priemonės, poreikiai ir metodai. Vienomis siekiama technines priemones įtraukti į naujus išmetimo į jūrą mažinimo planus, kitose tik išdėstytos techninės priemonės.

Reglamento 7 straipsnyje draudžiama veikla, kuria daroma ypač didelė žala aplinkai, įskaitant nuo 2021 m. liepos 1 d. taikomą draudimą žvejoti elektroimpulsiniais žvejybos įrankiais. Nyderlandų prašymu 2020 m. gegužės mėn. ICES pranešė, kad naudojant šiuos įrankius padarytas tam tikras teigiamas poveikis ekosistemai ir aplinkai, nors tebėra tam tikrų neaiškumų[33]. Nyderlandai kreipėsi į Europos Teisingumo Teismą, prašydami panaikinti Reglamento nuostatas, kuriomis draudžiama žvejoti elektroimpulsiniais žvejybos įrankiais. 2021 m. balandžio 15 d. Teisingumo Teismas šį prašymą atmetė[34]. Reglamentu, kaip galima priemonė, padedanti tobulinti žinias ir pagrįsti būsimus vertinimus, leidžiami ir skatinami moksliniai tyrimai.

7. Išvada

Reglamentu nustatoma BŽP įgyvendinti reikalinga sistema ir veiksmingai prisidedama prie ES aplinkos apsaugos teisės aktų įgyvendinimo tiesiogiai taikant, o daugiausia valstybėms narėms suteikiant priemones, reikalingas žvejybos valdymo priemonėms priimti.

Tačiau esama Reglamento įgyvendinimo trūkumų, susijusių su jo indėliu užtikrinant pažeidžiamų rūšių ir buveinių apsaugą, nes kai kurios rūšys sparčiai nyksta. Reikia dėti gerokai daugiau pastangų vykdant žvejybos poveikio ekosistemoms stebėseną. Reglamente valstybėms narėms numatytos teisinės priemonės, kurios padėtų joms spręsti šiuos klausimus ir ES aplinkos apsaugos teisės aktų įgyvendinimo pastangas papildyti pagal regionalizavimo principą priimtomis žvejybos valdymo priemonėmis. Dabar jos turi šiomis priemonėmis

[30] XIII priedo 3 punktas.

[31] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Tausesnės žvejybos Europos Sąjungoje siekis: dabartinė padėtis ir 2022 m. orientyrai“, COM(2021) 279 *final*.

[32] Galutiniai duomenys bus atnaujinti prieš priimant.

[33] ICES (2020), https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/PulseTrawlAdvice.aspx.

[34] 2021 m. balandžio 15 d. Sprendimas *Nyderlandai / Taryba ir Parlamentas*, C-733/19, ECLI:EU:C:2021:272.

pasinaudoti. Nors valstybės narės pradėjo teikti bendras rekomendacijas, reikia imtis dar daugiau veiksmų. Šiame procese taip pat turėtų būti skatinami dalyvauti suinteresuotieji subjektai.

Iš jau pateiktų įvairių bendrų rekomendacijų matyti, kad regionalizavimo principas yra veiksmingai ir tinkamiausias teikiant tikslines ir specialiai pritaikytas technines priemones. Valstybės narės įrodė, kad regioninis bendradarbiavimas gali būti greitas ir efektyvus. Tačiau rengiant bendras rekomendacijas dėl priemonių, kuriomis siekiama padidinti selektyvumą arba apriboti žvejybą, siekiant prisidėti prie ES aplinkos apsaugos teisės aktų, ir dėl šių rekomendacijų susitariant, reikia veikti sparčiau ir didinti užmojus. Komisija toliau teiks visą būtiną paramą ir gaires, kad bendrose rekomendacijose būtų tinkamai atsižvelgiama į aplinkos apsaugos tikslus.
Atsižvelgdama į Europos žaliąjį kursą ir 2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją, Komisija papildys šią ataskaitą kaip žvejybos išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos veiksmų plano dalį, kad Reglamentas būtų įgyvendinamas dar geriau ir būtų visapusiškai išnaudojamos žvejybos ir aplinkos politikos sąsajos.